

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

Počet obyvatel v kraji je dlouhodobě stabilní, patří však k nejstarším v republice.

- Královéhradecký kraj má neměnnou sídelní strukturu, od roku 1995 je v kraji celkem 448 obcí, z toho 48 měst, ve kterých bydlí dvě třetiny obyvatel a podíl městského obyvatelstva klesá.
- Ve venkovských obcích (nemají statut města) se počet obyvatel zvyšuje, nejvíce vzrostl od roku 2001 v obcích s 500–1 999 osobami. Naproti tomu pětina obyvatel ubyla v nejmenších obcích do 199 osob. V obcích do 2 000 obyvatel bydlí třetina osob.
- Počet obyvatel kraje je dlouhodobě stabilní a ke konci roku dosáhl 551 089 osob, od roku 2001 byl nejvyšší v roce 2010, pak sedm let klesal a v roce 2017 opět vzrostl. Obyvatelstvo ubylo v okresech Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov, trvale nejvíce ve správním obvodu ORP Broumov. Cizinci se podílejí na obyvatelstvu kraje 2,8 %.
- Věková struktura obyvatel je mezi kraji nejstarší, průměrný věk 42,5 let je mezi kraji nejvyšší. Nejvyšší je i podíl seniorů, který dosáhl 20,8 % a naopak nejnižší podíl osob ve věku 15–64 let.
- Index stárí se dlouhodobě zvyšuje a je nejvyšší mezi kraji. Počet seniorů převyšuje počet dětí od roku 2005, v současné době připadá na 100 dětí 134 seniorů.
- Porodnost v kraji poslední čtyři roky roste. Mimo manželství se rodí více než polovina dětí. Úhrnná plodnost je vyšší. Neustále se zvyšuje průměrný věk matky při narození dítěte.
- Úmrtnost posledních pět let vykazuje stabilní trend.
- Poprvé od roku 2010 byl v roce 2017 celkový přírůstek obyvatel, a to vlivem stěhování.
- Sňatečnost poslední dva roky roste. Rozvodovost zůstává na stejné úrovni, mírně klesá.
- Naděje dožití patří k nejvyšší v ČR a právě narozený chlapec má naději dožití 77,2 let, dívka 82,4 let. Naděje dožití mužů je druhá nejvyšší a žen čtvrtá nejvyšší mezi kraji.

Sociální vývoj

Demografické a ekonomické jevy a procesy ovlivnily sociální charakteristiky kraje. Ekonomice se daří, to mělo kladný vliv na zaměstnanost, nezaměstnanost, mzdy, důchody a ostatní sociální ukazatele v kraji.

- I když obyvatelstvo kraje stárne, díky dobré ekonomické situaci a prodlužující se hranici věku odchodu do důchodu, pracovní síla kraje rostla, zvýšil se počet zaměstnaných na úkor nezaměstnaných, vzrostla vzdělanostní úroveň pracovní síly.
- Díky růstu ekonomiky přibývalo zaměstnaných především v průmyslu a stavebnictví, v kraji jsou tyto odvětvové sektory zastoupeny nadprůměrně. Pomalejší byl příliv zaměstnaných do sektoru služeb a toto odvětví je, z hlediska podílu zaměstnaných, pod průměrem ČR. V zemědělství se podíl zaměstnaných dlouhodobě snižuje.
- Ekonomický růst srazil nezaměstnanost v kraji (podle MPSV) na historicky nejnižší úroveň od 2. poloviny 90. let. Počty nezaměstnaných a volných pracovních míst se téměř vyrovnaly. Kraj se řadí mezi regiony s nejnižší nezaměstnaností, v okrese Rychnov nad Kněžnou byl podíl nezaměstnaných vůbec nejnižší mezi okresy v celé ČR. Klesly počty nezaměstnaných podle vzdělání, věku, kvalifikaci i délky evidence.

- Materiální bohatství domácností v kraji roste, v posledním sledovaném roce (2016) se sice tempo růstu čistého disponibilního důchodu domácností zpomalilo, ale v přepočtu na 1 obyvatele byl čistý disponibilní důchod domácností 5. nejvyšší.
- Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i ve vývoji mezd. To potvrzují data ze statistického výkaznictví i přebíraná data od MPSV a MF. Kraj si polepšil na 6. příčku mezi kraji avšak přetrvávají rozdíly mzdových hladin mezi pohlavími.
- V nemocnicích se zvyšuje počet lůžek, jejich průměrné využití i počet hospitalizací, průměrná ošetrovací doba se snižuje, přesto je dlouhodobě nejdelší ze všech krajů.
- U nových případů dočasné pracovní neschopnosti i počtu kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti byl zaznamenán nejvyšší meziroční nárůst mezi kraji. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti bylo páté nejnižší v ČR, snižuje se délka trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti.
- Počet i objem vyplacených dávek státní sociální podpory se v posledních letech snižuje. Výdaje i počet vyplacených dávek přídatku na dítě v porovnání s rokem 2012 poklesly o 30 %.
- Výdaje na dávky nemocenského pojištění od roku 2012 stouply o dvě pětiny. Dvě třetiny celkového objemu dávek byly vyplaceny na nemocenském, jedna čtvrtina jako peněžitá pomoc v mateřství.
- Roste počet poskytovatelů pobytových sociálních služeb pro seniory, dvojnásobný nárůst kapacit je v posledních pěti letech zaznamenán v domovech se zvláštním režimem. Na tisíc seniorů připadá v kraji 20,4 lůžek v domovech pro seniory, mezi kraji jde o 6. nejnižší hodnotu.
- Počet příjemců starobního důchodu mírně stoupá, mezi příjemci je více žen, jejich starobní důchod je v průměru o dva tisíce korun nižší než starobní důchod mužů. Rychleji roste počet příjemců předčasných starobních důchodů, na příjemcích starobního důchodu celkem se v roce 2017 podíleli více než jednou čtvrtinou.
- Dlouhodobě klesá počet registrovaných trestných činů, v přepočtu na tisíc obyvatel patřil v roce 2017 v ČR k nejnižším.
- Počet hlášených dopravních nehod byl od roku 2012 nejvyšší, snížil se však počet usmrcených a těžce zraněných osob. Škody způsobené při dopravních nehodách překročily v roce 2017 poprvé částku 300 mil. Kč.
- Počet požárů na tisíc obyvatel byl mezi kraji nejnižší, meziročně stoupl počet zraněných, počet zemřelých byl nejnižší za poslední čtyři roky.
- Kraj má nadprůměrný podíl obcí s informačním centrem, střediskem pro volný čas dětí a mládeže a víceúčelovým sportovním zařízením.

Ekonomický vývoj

Růst ekonomiky kraje potvrzují regionální makroekonomické ukazatele i výsledky odvětvových statistik.

- Díky rychlému tempu růstu hrubého domácího produktu, byl v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2016 pátý nejvyšší mezi kraji. Ekonomická výkonost kraje zůstává podprůměrná a dlouhodobě se nemění.
- Rychlé tempo růstu dosáhla i regionální hrubá přidaná hodnota. Zvýšil se především podíl sekundárního sektoru na HPH díky zpracovatelskému průmyslu. Podíl terciárního sektoru na HPH v čase klesá a mezi kraji byl 3. nejnižší.

- Skokový nárůst tvorby hrubého fixního kapitálu v posledních dvou sledovaných letech (2014 a 2015) zlepšilo postavení kraje v investiční aktivitě a posunulo ho na prostřední příčku mezi kraji. Míra investic zůstává podprůměrná, ale není již nejnižší mezi kraji.
- Výdaje na VaV dosáhly v roce 2016 částky 1,8 mld Kč, což představovalo 0,8 % hrubého domácího produktu kraje a 2,3 % republikových výdajů.
- Výzkumem a vývojem se v roce 2016 zabývalo 1 986 osob a jejich počet dlouhodobě rostl, od roku 2010 to byl nejvyšší počet a nárůst činil 15,2 %, tj. zvýšení o 261 osob. Z celkového počtu v ČR to byly 3 %. Tři čtvrtiny zaměstnanců VaV pracovalo v podnikatelském sektoru a více než pětina ve vysokoškolském sektoru. Téměř 47 % zaměstnanců byli výzkumníci, z nich bylo 26 % žen.
- V oblasti ICT pracovalo v roce 2016 celkem 7 tisíc zaměstnanců (fyzické osoby), z toho bylo 58,9 % specialistů a 41,1 % techniků. Z celkového počtu v ČR tvořili 3,8 %.
- K internetu bylo v roce 2016 připojeno 75,4 % domácností, shodně jako v ČR, zatímco v roce 2010 to bylo 59,5 %. Pro bezdrátový rozvod internetu v domácnosti používalo Wi-Fi router 54,9 % domácností, v roce 2010 to byly necelé dvě pětiny.
- Internet k internetovému bankovníctví používala v roce 2016 více než polovina jednotlivců, zatímco v roce 2010 to byla pouhá pětina. Na pátém místě mezi kraji bylo používání internetu jednotlivci na mobilním telefonu.
- Na zemědělské produkci ČR se kraj podílí více než 7 % a na 1 ha tak připadá třetí nejvyšší hodnota celkové zemědělské produkce mezi kraji. Převažuje rostlinná produkce nad živočišnou od roku 2010.
- Ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou bylo v kraji registrováno v roce 2017 celkem 72,4 tisíc, více než polovina všech registrovaných subjektů. Více než dvě třetiny z nich jsou živnostníci, nejčastěji v odvětví obchodu, průmyslu a stavebnictví.
- Na zemědělské produkci ČR se kraj podílí 7,2 % a na 1 ha zemědělské půdy připadá třetí nejvyšší hodnota produkce mezi kraji.
- Tahounem průmyslu kraje je výroba počítačů, elektronických a optických stroj a zařízení a automobilový průmysl. Vzrostla exportní závislost tržeb na vývozu, byla 2. nejvyšší mezi kraji.
- Zatímco instalovaný výkon elektráren i výroba elektřiny patří k nejnižším mezi kraji, spotřebou energie se kraj řadí na 6. nejvyšší příčku, spotřeba v domácnostech na 1 obyvatele byla 3. nejvyšší mezi kraji.
- Většina ukazatelů velkých stavebních podniků i stavební práce provedené malými podniky na území kraje vykazují nárůst. Rostly počty vydaných stavebních povolení, jejich hodnota v roce 2017 byla nejvyšší v celé historii sledování (od roku 1994). Tempo růstu zahájených bytů bylo podprůměrné, u dokončených bytů bylo 5. nejvyšší mezi kraji.
- V hromadných ubytovacích zařízeních se v roce 2017 ubytovalo 1,3 milionů hostů, tj. meziročně o 9 % více, a byl to čtvrtý nejvyšší počet hostů mezi kraji. Mezi zahraničními hosty dlouhodobě převažují turisté z Německa, Polska a Slovenska.

Životní prostředí

Z hlediska životního prostředí patří Královéhradecký kraj k méně zatíženým.

- Výměra zemědělské půdy od roku 2012 poklesla o 891 ha, z toho orná půda o 1 940 ha.
- V roce 2017 se v kraji hospodařilo na 23,3 tis. ha ekologicky obhospodařované půdy. Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové rozloze v ČR činil 4,6 %.
- Chráněná území zaujímají více než pětinu rozlohy kraje.
- Vodou z vodovodů je v Královéhradeckém kraji zásobováno 94,5 % obyvatel. Spotřeba vody se ve sledovaném období ustálila na stejné úrovni a je pod republikovým průměrem. Ceny vodného a stočného meziročně mírně vzrostly.
- Vzestupnou tendenci má podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci a čistírny odpadních vod.
- Emise hlavních znečišťujících látek klesaly a oxidy dusíku i oxid uhelnatý jsou nadále pod celorepublikovou úrovní. Měrné emise ze stacionárních zdrojů se v kraji i okresech v letech 2012 až 2015 většinou snižovaly. Zvýšily se jen hodnoty oxidů dusíku v kraji a v okresech Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov.
- Královéhradecký kraj se v produkci odpadů, a to jak absolutně tak v přepočtu na 1 obyvatele, řadí již dlouhodobě k regionům s nejmenším zatížením. V roce 2015 a 2016 se zvýšila produkce komunálního odpadu celkem i v přepočtu na 1 obyvatele, přesto to byla v roce 2016 druhá nejnižší produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele mezi kraji.
- Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. Pořízené investice podle místa investice na 1 obyvatele v roce 2016 se meziročně snížily na 1 506 Kč, což bylo nejméně ve sledovaném období let 2012–2016.

